

KI-lekse 1: Finn KI-en hjemme

En jakt for barn på 1.–4. trinn og en voksen · ca. 20 minutter · ingen skjermbruk for barnet nødvendig

KI-leksene henger sammen (1 av 4): Først *finner* dere KI-en rundt dere. Så *kjenner* dere hvordan den tenker (lekse 2). Så *tester* dere om den kan stoles på (lekse 3). Til slutt *bestemmer* dere sammen hvordan den skal få være hjemme hos dere (lekse 4). Dere kan ta dem i den rekkefølgen som passer — men de bygger på hverandre.

Til deg som er voksen

Når barn hører «kunstig intelligens», tenker de fleste på roboter. Men den KI-en barnet ditt faktisk møter hver dag, ser ikke ut som en robot i det hele tatt. Den bor inni ting dere allerede har: høyttaleren som svarer når dere snakker til den, TV-en som foreslår neste film, mobilen som kjenner igjen ansikter. Den er usynlig — og det er nettopp derfor denne lekse finnes.

Poenget med jakten er enkelt: Etterpå skal barnet ditt kunne peke og si «der er det KI!» — og ha en begynnende idé om *hvordan den vet det den vet*. Du trenger ikke kunne noe om KI på forhånd. Svarene dere trenger, står i boksen «Godt å vite» nederst. Og hvis barnet spør noe du ikke kan svare på: «Det vet jeg faktisk ikke — det var et godt spørsmål» er et helt utmerket svar.

Dette trenger dere

Et ark og noe å tegne eller skrive med. Ikke noe mer. Barnet trenger ikke bruke noen skjerm — dere skal bare *se på* tingene deres, ikke bruke dem.

Slik gjør dere det

- Fortell om oppdraget.** Si gjerne: «Vi skal på jakt! Det gjemmer seg noe her i huset som kalles kunstig intelligens — KI. Det er ikke en robot. Det er dataprogrammer som *gjetter* ting om oss. Klarer vi å finne fem steder den gjemmer seg?»
- Gå på jakt sammen.** Gå fra rom til rom. Let etter ting som ser ut til å «vite» eller «velge» noe selv. Trenger dere hint, kan dere lete her:
 - Høyttaleren eller mobilen som svarer når dere snakker til den
 - TV-en eller nettbrettet som foreslår «neste film» eller «fordi du så ...»
 - Mobilen som låser seg opp når den ser ansiktet ditt
 - Tastaturet som foreslår neste ord når du skriver melding
 - Fotoappen som har sortert bildene etter hvem som er på dem
 - Musikk- eller videoappen som «vet» hva dere liker
 - Robotstøvsugeren som finner veien selv
 - Spill der motstanderne «tenker» selv
- Tegn og skriv.** For hvert funn: Barnet tegner tingen eller skriver navnet på arket. Fem funn er full pott — men stopp gjerne før hvis praten er god, for praten er viktigere enn antallet.

4. **Still gullspørsmålet.** Ved hvert funn spør du: «Hvordan tror *du* den vet det?» La barnet gjette fritt. Alle svar er lov. Etterpå kan du røpe hemmeligheten: **den har fulgt med på hva vi pleier å gjøre.** TV-en foreslår filmer fordi den husker hva dere har sett. Tastaturet foreslår ord fordi det har sett tusenvis av meldinger. KI gjetter — ut fra det den har sett før.

Snakk om det etterpå

- **Fant vi flere enn du trodde?** (De fleste blir overrasket — det er selve poenget.)
- **Er det fint eller litt rart at appene «kjenner» oss?** (Begge svar er riktige. Det er fint når musikk-appen treffer, og litt rart at den følger med. Å kjenne på begge deler er nøyaktig den tanken vi vil så.)
- **Tror du KI-en noen gang gjetter feil?** (Ja! Spar den tråden — den er hovedrollen i lekse 2 og 3.)

Godt å vite (jukselapp for den voksne)

Hva er egentlig KI? Dataprogrammer som er laget for å gjette godt. De har «sett» enorme mengder eksempler — filmer folk har valgt, ord folk har skrevet, bilder av ansikter — og funnet mønstre i dem. Når TV-en foreslår en film, gjetter den ut fra mønsteret: «folk som så dette, likte som regel dette.»

Hvorfor virker det som den kjenner oss? Fordi den lærer av akkurat oss: hva vi klikker på, ser ferdig, hopper over. Jo mer vi bruker den, jo bedre gjetter den. Det er nyttig — og samtidig grunnen til at voksne bør vite at appene samler inn slikt.

Må jeg kunne mer enn dette? Nei. «KI er gjettemaskiner som har lært av det vi gjør» er en helt solid forklaring — den holder faktisk lenger enn mange voksnes.

Vil du lese mer? På kiforskolen.no/foreldre finner du rådene til foresatte, og i lesestykket [Slik virker KI](#) kan du lese hele historien om hvordan KI virker — skrevet for folk uten forkunnskaper.

[Illustrasjon — beskrivelse til Sigrun: Et «jaktkart»-ark til utskrift: en enkel strektegning av et hus i tverrsnitt (stue, kjøkken, soverom) med fem tomme, nummererte sirkler barnet kan tegne funnene sine i, og en liten lupe-figur i hjørnet. Stil: vennlig strektegning i kiforskolens lilla/amber, ikke robot-klisjeer — poenget er at KI-en bor i vanlige ting.]

⇒ Kl finnes i vanlige ting ⇒

